

БЛАГОДІЙНІСТЬ АКТУАЛЬНА ЗАВЖДИ

Анатолій БАГНЮК

Справжній характер людини, рівень і якість соціальних взаємин виявляється в істинній їх іпостасі лише в екстремальних ситуаціях. Легко бути добрим і щедрим, коли все складається добре і доля щедро обдаровує нас всіма необхідними благами. Значно складніше виявляти доброту і щедрість у складних умовах, коли для такого вияву немає

належних умов, ускладнені обставини, обмежені ресурси. Тому ціна благодійності зростає з обмеженням можливостей для її здійснення. Це повною мірою стосується нинішньої складної ситуації в країні – всеукраїнського карантину з метою запобігання поширенню епідемії коронавірусу.

Свідомі та взаємовідповідальні громадяни об'єдналися з метою реального та ефективного протистояння такому негативному явищу. Не став виключенням і колектив нашого навчального закладу. Науково-педагогічні працівники кафедри іноземних мов і методики їх викладання (завідувач – доцент Наталія Воронцова) провели благодійну акцію на підтримку медичних працівників Кременецької

районної лікарні у виконанні ними протиепідеміологічних заходів у місті та районі. Ініціатором і модератором доброчинного дійства виступила кандидат філологічних наук, доцент Оріся Марунько, якій допомагали всі члени кафедри без виключення. Причому така допомога та співучасть колег були настільки рівноцінними, що модератор акції визнала за необхідне не виокремлювати нікого з них.

До акції науковців – фахівців іноземної філології – долучилися члени інших кафедр академії, зокрема кафедри української філології та суспільних дисциплін. Відгукнулися на ініціативу викладачів студенти академії та коледжу, випускники попередніх років, навіть такі, хто перебуває за межами України, в тому числі й на американському континенті. Тож без перебільшення можна сказати, що благодійна акція, розпочата нашими науковцями, набула ознак міжнародного дійства.

Учасники акції зібрали кошти і закупили партію захисних багаторазових комбінезонів, захисних масок-шарфів, захисних медичних щитків і бахил. Ці необхідні для боротьби з епідемією санітарно-медичні засоби були передані представниками кафедри іноземних мов і методики їх викладання у відповідні підрозділи Кременецької районної лікарні: пологове відділення, рентгенкабінет, інфекційне відділення, відділення реанімації, дитяче відділення, на станцію екстреної медичної допомоги та для потреб сімейної медицини.

Окремим рядом наголосимо на вагомій участі

в благодійній акції випускника спеціальності «Іноземна філологія» нашої академії, нині успішного підприємця з м.Обухів Київської області Василя Собчука, який закупив і передав для працівників Кременецької районної лікарні 10 багаторазових захисних костюмів.

Організатори доброчинного заходу висловили подяку медичним працівникам району в особі лікаря відділення реанімації Петра Стецька словами модератора акції, доцента Орісі Марунько: «Дякуємо вам за те, що мужньо стоїте на передній лінії боротьби з епідемією!». Також необхідно відзначити ефективну практичну допомогу лікарю екстреної медичної допомоги Віктору Панфілова та науковця кафедри Наталії Янусь, які забезпечили оперативний інформаційний супровід благодійного заходу, проведеного нашими науково-педагогічними працівниками, студентами, випускниками минулих років.

Колектив Кременецької ОГПА ім. Тараса Шевченка також перерахував на благодійний рахунок Кременецької районної лікарні 72 тисячі чотирьох гривень.

Щиру вдячність адміністрація медичного закладу висловлює особисто ректорові, професору Афанасієві Ломаковичу та в його особі – всьому колективу Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка, усім, хто долучився до збору коштів.

Благодійність завжди актуальна: і там, де є постійна потреба в ній, і тим, що вона постійно спонукає людей виявляти свої найкращі якості.

ПСИХОЛІНГВІСТИКА ПРО ВІРУ ТА ВІРНОСТЬ

У науковому часописі «Психолінгвістика» Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету ім. Григорія Сковороди серед 33 статей 58 авторів із 7 країн світу (Україна, Польща, США, Китай, Латвія, Саудівська Аравія, Туреччина, Росія) опубліковані аналітичні дослідження наших науково-педагогічних працівників: докторів психологічних наук, завідувача кафедри педагогіки та психології, доцента Наталії Савелюк «Его-стани та образ Бога в персональній молитві: психолінгвістичний аналіз» і кандидата філологічних наук, старшого викладача кафедри української філології та суспільних дисциплін Романа Дубровського «Психолінгвістичний портрет зрадника в українській художній прозі другої половини ХХ століття». Наші аналітики приурочили свої дослідження вивченню психолінгвістичного аспекту двох вічних духовних цінностей: віри у Вищий Світовий Розум та вірності вищій земній святині – Батьківщині.

Згадане престижне фахове видання має високий рейтинг у науковому світі. Журнал висвітлює теоретичні та прикладні аспекти психолінгвістики, виходить українською, англійською та російською мовами з 2008 року. У його співзасновниках – громадське об'єднання «Всеукраїнська асоціація психолінгвістів». До міжнародної науково-редакційної ради журналу входять відомі вчені-психолінгвісти Гарвардського і Колумбійського університетів (США), Університету Аміті (Індія), Сілезького університету м. Катовіце (Польща), Університету Бергенус (Норвегія), Університету Удіне-Трієст (Італія), Московського державного університету ім. М.В.Ломоносова, Стокгольмського університету (Швеція), Латвійського університету (Рига), а також вітчизняні фахівці з Прикарпатського НУ ім. Василя Стефаника, Черкаського НУ ім. Богдана Хмельницького, Рівненського ДГУ, Київського національного лінгвістичного університету та інших. Очолюють редакційну колегію часопису доктор психологічних наук, професор Переяслав-Хмельницького НПУ ім.Григорія Сковороди Лариса Калмикова та доктор філологічних наук, професор цього ж університету Марина Навальна.

У статті Наталії Савелюк наголошується, що для сучасного суспільства став актуальним активний пошук, осмислення й апробація ефективних засобів підтримки психологічного благополуччя особистості і одного із найдавніших з них – молитви – спеціального комунікативного звертання людини до Бога чи Вищих Сил із певними проханнями, подяками, покайаннями, уславленнями, яке розглядається як основний жанр релігійного дискурсу.

Автор вважає за необхідне доповнити духовне розуміння молитви її психолінгвістичним аналізом, тобто розглядати її не тільки в метафізичних і теологічних контекстах, а й з наукових міждисциплінарних позицій. Це дає змогу побачити і врахувати важливі теоретичні та практичні аспекти

особистісної активності в її соціально-комунікативній природі. Звідси випливає, що під час молитви активізуються не лише процеси соціального взаємопізнання та взаємодії, а й самопізнання, саморозуміння і самоконструювання особистості. Під таким кутком зору перспективним напрямком наукового пошуку стає поєднання основних ідей теорії тарнсактоного аналізу з напрацюваннями сучасної психолінгвістики. Це уможливило вивчення молитви як взаємодії різних Его-станів її суб'єкта, що має глибокий загальнотеоретичний, психодіагностичний і психоконсультативний сенс.

Науковець застосувала оригінальну методику дослідження, зокрема вибірку українських респондентів різного віку і соціального статусу, самоідефікованих як «християнини» за результатами вивчення релігійної активності, поділену на чотири підгрупи (з нижчим, нижчим від середнього, вищим від середнього і найвищим рівнями такої активності), яким було запропоновано споріднені завдання («Моя молитва» і «Відповідь Бога») зі спеціальними інструкціями. Отримані результати узагальнювались і порівнювались в розрізі чотирьох попередньо виокремлених підгруп респондентів.

У підсумку, емпірично встановлено і теоретично обґрунтовано, що у процесі персональної молитви як звертання до Бога найчастіше есплікується гармонійна комунікативна трансакція «Дитина/Батько», бо майже для третини респондентів Бог виступає «люблячим Батьком». Отримані результати небезпідставно можна розглядати як один із наслідків і проявів сучасного кризового стану всього суспільства, коли в контексті хронічної та глобальної недовіри до будь-якої влади частково нівелюються та нігілізуються й віковічні сакральні цінності, а Бог починає сприйматися в образі байдужого «Батька» чи надміру ліберального «Управління».

Дослідження Романа Дубровського побудоване на тезовому твердженні про те, що важливим смисловим стрижнем літератури про війну неодмінно є опозиція «Свій – Чужий». Причому, як підкреслює наш фахівець, названа дихотомія не є тотожною протиставленню «Побратим – Ворог», бо поняття «Чужий» передбачає позицію позазнаходження відносно певного окресленого «свого» аксіологічного простору. Відтак «Чужим» є той, хто не сповідує визначених пріоритетів тієї чи іншої суспільної групи чи суспільства загалом.

Це стосується і літературних творів, присвячених зіткненню внутрішньої воєнної сили (народу, держави) та сили зовнішньої (агресора, завоювальника, нападника), що відображено у мілітарній прозі про Другу Світову війну. Герої таких творів часто опиняються в ситуаціях, де стикаються нерівні сили – їм доводиться мобілізувати весь свій дух, включати інстинкт самозбереження, щоб захистити себе в

екстремальних умовах і не зашкодити загальній справі.

Автор статті звертає увагу на цікавий момент: поняття «Свій=Побратим» протистоять два поняття («Чужий=Ворог» і «Свій(?)=Ворог»). В останньому випадку йдеться про зрадників, образи яких у художній воєнній прозі вибудовуються за різними психолого-поведінковими моделями: від співчутливо-дидактичної тональності, зображення «блукаючої душі», маргінала – до показу психічно невідновленого покидька з неконтрольованою жагою до вбивства. «Чужий» і «Зрадник» у тексті художнього твору набувають певних психолінгвістичних маркерів через мовленнєвий код. Характерно, що «Зрадник» на психолінгвістичному рівні поєднує риси «Свого» і «Чужого», співвідношення яких залежить від налаштованості автора щодо творення тієї чи іншої моделі особистості.

Метою свого дослідження науковець визначив виявлення складових психолінгвістичного портрета зрадника в українському художньому літературному дискурсі воєнної прози – це набуває актуальності у зв'язку з обґрунтованим розвитком сучасної мілітарної прози про події АТО/ООС на Сході України, автори якої орієнтуються на художні досягнення своїх попередників. У статті для вивчення різних рівнів психологічного портрета зрадника в художніх текстах для аналізу обрано найбільш показові твори української мілітарної прози другої половини ХХ століття: кіноповість «Україна у вогні» Олександра Довженка, роман «Дім над кручею» Ігоря Качуровського, роман «Віхола» Юрія Мушкетика, роман «Земля під копитами» Володимира Дрозда. Такий підбір текстів надав аналізу характеру різностороннього, бо тут йдеться не лише про різнопланові за змістовим і жанровим рівнями твори, а й про твори, написані авторами, котрі перебували по різні сторони ідеологічної «залізної завіси».

На основі розглянутих психолінгвістичних портретів у згаданих літературних текстах виокремлено певні типи образів зрадників із відповідними мовленнєвими маркерами: пристосуванець (орієнтується на задоволення власних фізіологічних потреб і потреб особистої безпеки), слабодух (залежить від психологічної та фізіологічної нездатності обійтися без задоволення таких потреб, від страху перед власною загибеллю чи фізичним боєм) і каратель (перебуває під впливом патологічної жаги помститися співвітчизникам за завдані ними збитки). Останній тип – це тип зрадника осмисленого з чіткою системою негативних орієнтирів, які визначають усвідомлену мету його зради – помсту і самоутвердження. В той же час пристосованець намагається знайти на війні хоча б мінімальну вигоду для себе, а слабодух боїться війни і прагне врятувати себе навіть ціною зради. Автор перекоаний, що проблема формування лінгвістичного портрета зрадника залишається малодослідженою у вітчизняній літературознавчій науці, а тому створює обшир для майбутніх студій.